

bus quæ ab eis per contritatem vitæ fuerant separata. Unde orare docemur, ut voluntas Dei quemadmodum celebratur in cælis, ita fiat & in terris.

Et vos cum essetis aliquando alienati, & inimici sensu operibus malis: nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem. Quæ fuerint inimicitia, evidentissimè declaravit.

Exhibere vos sanctos. Ne ejus beneficium irritum facientes, sitis iterum inimici.

Et immaculatos, & irreprehensibiles coram ipso. Vide si fiebat se impossibilia præcepisse.

Si tamen permanetis in fide fundati, & stabiles, & immobiles. Tunc poteritis immaculati esse, si hominum vos exempla minimè decipiant, sed firmiter futura credatis.

A spe Evangelii quod audistis. Spem Evangelii, contra Evangelium viventes sperare non possunt.

Quod prædicatum est in universa creatura quæ sub cælo est. Rationabili scilicet. Notandum sanè quomodo omnem creaturam, homines solos nominavit.

Cujus factus sum ego Paulus minister, qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis. Pro aliis patitur: quia pro ipso antè passus est Christus.

Et adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea pro corpore ejus, quod est Ecclesia. Cujus factus sum ego minister. Usque adeo præsentibus non terreor persecutionibus, ut mihi parvum esse videatur quod patior, quoad usque in me passio impleatur, sicut ad Hebræos dicit: Ut non fatigemini animis vestris deficientes: nondum enim usque ad sanguinem restitistis.

Secundum dispensationem Dei, quæ data est mihi in vobis: ut impleam verbum Dei, mysterium quod absconditum fuit à sæculis & generationibus. Doctrina Evangelicæ, quam vobis gentibus jussus sum erogare.

Nunc autem manifestatum est sanctis ejus, quibus voluit Deus. Tempore quo voluit gentes vocare, quibus voluit sanctis aperiri sacramentum.

Notas facere divitiarum gloria sacramenti hujus in gentibus. Quia idem Dominus omnium, dives in omnes qui invocant illum.

Quod est Christus in vobis spes gloriæ, quem nos annunciamus, corripientes omnem hominem, & docentes in omni sapientia. Judæum & Græcum, servum & liberum. Simul attende, quod omnes sapientiam doceat.

Ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu: in quo & laboro, certo secundum operationem ejus quam operatur in me in virtute. Notandum quod omnes conetur exhibere perfectos.

Caput I I.

VOLO enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis & pro his qui sunt Laodiceæ: & quicumque non viderunt faciem meam in carne: ut consolentur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes divitiarum plenitudinis intellectus in agnitione mysterii Dei Patris & Christi Jesu. Qui si me vidissent, & charitatem meam erga se, & divitiarum mysterii plenius cognovissent: majorem præstitissent affectum, & abundantiam rationis à me quam ab ipso Christo didici docerentur: & per hæc consolationem fuissent consecuti.

In quo sunt omnes thesauri sapientie & scientie. Qui latebant in literis legis, sicut Isaias ait: In thesauris salus nostra venit.

Abconditi. Qui Moysi erant velamine contecti. Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Idcirco melius fuisset, ut ego præsens instruerem: sed tamen breviter omnem sapientiam in ipso esse complexam: ut sensum vel sermonem philosophiæ quæ contra illum est, non solum non timeatis, sed etiam stultitiam deputetis.

Nam & si corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens & videns ordinem vestrum, & firmamentum ejus, quæ in Christo est fidei vestra. Habebant hæc gratiam Apostoli, ut alibi positi, quid alibi ageretur, agnoscerent, sicut Elizei spiritus cum Giezi fuit in via. Supplens id quod est de utilitate vestre fidei: vel impleo quod præsentia implere non possum.

Sicut ergo accepistis Jesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulare. Exemplum Christi in vobis sufficit ad vitam, etiam si aliquid interim minus scientiæ habetis.

Radicati & superedificati in ipso. Secundum robur fundamenti, validum supercrevit ædificium.

Et confirmati in fide: sicut & didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione. Semper crescentes in illo: & pro omnibus beneficiis ejus gratias referentes.

Videte ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum: secundum elementa mundi, & non secundum Christum. Contra philosophos ait, quorum omnis penè disputatio de elementis est, & de visibilibus creaturis, & ex rebus naturalibus virtutem existimant Dei: dicentes, ex nihilo fieri nihil posse: & animam, aut initium non habere, aut esse mortalem: & virginem parere omnino non posse: sed & Deum ex homine nasci, mori, atque resurgere stultum esse.

Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Omnis plenitudo divinx naturæ in corpore ejus inhabitat.

Et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis. Si illius scientia docemini, qui prodidit initium invisibili creaturæ: quid vobis conferent qui nihil plus intelligunt, quàm quod vident?

In quo & circumcisi estis circumcissione non mansueti in expoliatione corporis carnis. Hic jam pseudoapostolos taxat, ne ab ipsis quidam educantur.

Sed in circumcissione Jesu Christi, conscripti ei in baptismo. Per quam totum hominem expoliastis.

In quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitavit illum à mortuis. Surrexistis in novam vitam, credentes eum etiam propter hoc surrexisse.

Et vos cum mortui essetis in delictis, & præputio carnis vestra. Quia non solum peccantes, sed etiam non circumcisi in lege pariter damnabuntur. Cum ergo dupliciter indigni essetis, filiorum confortes effecti estis.

Conversificavit cum illo, donans vobis omnia delicta. Auferendo causas mortis: id est, peccata.

Delens quod adversus nos erat chiographum decreti, quod erat contrarium nobis. Et ipsum tulit à medio, affigens illud cruci. Chiographum, maledictum legis est. Unde alibi ait: Christus nos redemit de maledicto legis, quia in eo continetur: Maledictus omnis qui non permanferit in libro legis, ut faciat ea. Quidam verò chiographum dicunt esse, quasi scriptam quandam apud Deum memoriam peccatorum. Unde ipse in Canticis dicit: Nonne hæc congregata sunt apud me, & signata in thesauris meis? Et Jeremias ait: Peccatum Judæ in ungue adamantino. Etiam hæc deleta est in cruce, dum dimissis peccatis, etiam memoria oblita est delictorum.

Et expoliatis principatus & potestates. Ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, se offerendo pro eis.

Traduxit confidenter palam, triumphans illos in seipso. Devicit palam crucifixus, confusione contempta triumphavit: non occidendo, sed moriendo: ut nobis contrafacta omni superbia monstraret exemplum.

Nemo ergo vos judicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut sabbatorum. Nullum ergo in hoc iudicium est quod est umbra, & cessavit corpore veniente: quia imagine opus non est, veritate præsentate.

Quæ sunt umbra futurorum, corpus autem Christi. Tunc enim futura erant, quæ modo sunt.

Nemo vos seducat, volens in humilitate & religione angelorum, quæ non vidit ambulans frustra, in status sensu sua carnis. Nemo ficta humilitate superbus: & angelos se videre mentiens, frustra se super homines jactet, qui visiones à suo corde loquitur: sive nemo tam humilis sibi & religioso videatur: ut angelos, qui Deum vident, se videre mentiat.

Et non tenens caput. Christo non credens qui omnium sanctorum caput est.

Ex quo totum corpus per nexus & conjunctiones subministratum & constructum crescit. Quia membris per totum corpus membra junguntur. Quicumque igitur extra hoc corpus est, quantumlibet se jactet, ille caput non habet, quod est Christus qui est vita.

In augmentum Dei. Augmentum illius corporis quod unum est Deo.

Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis hujus mundi. Possunt intelligi etiam avaritia, luxuria: & cætera his similia.

Quid

Quid adhuc tanquam viventes mundo decernitis? Ne similitudinem quidem ullam viventium in mundo voluit nos habere: hoc est, illorum qui futura non credunt.

Ne reigeritis, neque gustaveritis, neque contraxeritis. Illo tactu, & gustu, & contræctione, quo hi qui in concupiscentiis abutuntur, & terrena diligunt pro æternis.

Quæ sunt omnia in interioribus ipso usu. Ex partibus mundi, conditionem ipsius advertimus: cui enim membra componuntur atque solvuntur, necesse est ut totus aliquando compositus fuerit, & quandoque solvatur: non ergo mortalia pro immortalibus debent diligi & æternis.

Secundum præcepta & doctrinas hominum: quæ sunt rationem quidem habentia sapientia, in superstitione & humilitate: & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad futuritatem carnis. Secundum quod multi etiam homines, natura docente tradiderunt: quod mundus esset aliquando solvendus: & ideo Deum, quem solum æternum intellexerunt, licet superstitio, tamen humiliter venerati sunt: & non parcendum duxerunt corpori: nec carnem in futuritate honorandam, ut pote morituram. Aliter: Non vos seducat philosophia ad humanam doctrinam quæ sapientiæ & abstinentiæ speciem subornatur. In qua tam vana est corporis afflictio, tam stulta meditationis intentio: cuius bonum ad capiendos & infirmas mentes: quasi quidam laqueus diabolo aucupante, prætextitur: quo facilius malum suum sequens inducat.

Caput I I I.

IGITUR si resurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt querite: ubi Christus est in dextera Dei sedens. Consequenter primò commortuus, deinde confurrexistis nos dicit: nec solum terræ mori, sed etiam cælo nos vivere hortatur: nihil, inquit, terrenum ambiatis, nihil mortale queratis.

Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Mortui enim estis. Cælestem scētaminis sapientiam: sed nos laboriosius humane sapientiæ studium impendimus, & artibus vilissimis ingenium occupamus.

Et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Quia filii Dei cum simus, nondum apparuit. Scimus quoniam cūm apparuerit, similes ei erimus. Non ergo debemus hic nostram querere gloriam, in præfenti: ne de nobis quoque dicatur: Perceperunt mercedem suam.

Mortificate ergo. Quod professi estis, implete. Membra vestra quæ sunt super terram. Membra vitiorum vestrorum: sive malum membrorum, nominat vestra membra.

Fornicationem, immunditiam, libidinem. Omnem impudicitiam, & immunditiam, & libidinem nominavit. Concupiscentiam malam. Est enim concupiscentia bona. Unde Daniel vel concupiscentiarum appellatur. Et David inquit: Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.

Et avaritiam: quæ est simulachrorum servitus. Nihil prodest Deo nomine, & idolis operibus servire. Propter quæ venit ira Dei super filios incredulitatis. Super Sodomam & eos qui in diluvio perierunt. Ex præteritis ergo exemplis, futura timenda sunt.

In quibus & vos ambulastis aliquando, cum viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia. Nolite itaque nunc ambulare, ne frustra videamini credidisse.

Iraem, indignationem, malitiam, blasphemiam. Ipsa est quæ inebriat mentem, per malitiam inferre alteri quod patitur nolis.

Turpem sermonem de ore vestro. Quia hic in disciplinis filii hominum non convenit, educatis: quanto magis Dei, quibus non minus est turpis sermo, quam actus.

Nolite mentiri invicem. Non decet mentiri invicem filios veritatis, cūm de veritate non sit omne mendacium.

Expolietes vos veterem hominem cum actibus suis. Cūm actibus voluptatum.

Et induentes novum, eum qui renovatur in agnitione Dei. Cūm cognoverit cuius imago est: & in quantum debet & potest, nititur simulare.

Secundum imaginem ejus qui creavit eum. Expoluit imaginem in actu consistere.

Tom. V.

Ubi non est masculus & femina, gentilis & Judæus, circumcisio & præputium, barbarus & Scythæ, servus & liber. Apud Deum non præjudicat sexus, vel genus, vel conditio, sed conversatio sola.

Sed omnia & in omnibus Christus. Omnes quicumque baptizati sumus, Christum induimus.

Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti & dilecti. Illa dependentes, induite: quia ad hoc facti estis.

Viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam. Quia illa membra dixerat, hæc viscera nominavit.

Supportantes invicem. Exemplo Christi, qui infirmitates nostras portavit.

Et donantes vobismetipsis. Indulgentes invicem, sicut Christus omnibus indulsit: etiam pro persecutoribus orans, ut & nobis à patre cælesti debita remittantur: ne impleatur in vobis illa sententia: Homo homini reservat iram, & à Domino querit medelam &c.

Si quis adversus aliquem habet querelam. Unusquisque malitiæ proximi sui non meminerit: ne fortè exigentes à confervis, etiam propria indulta reddere cogamur.

Sicut & Dominus donavit vobis, ita & vos. Si ille indulsit qui potuit: vindicta, aut nulla, aut satis parva est.

Super omnia autem hæc charitatem habete. Super hæc omnia est charitas: quia omnem quem diligimus, sustinemus: & non omnem quem sufferimus, diligimus.

Quod est vinculum perfectionis. Charitas enim multa membra in unum colligit corpus.

Et pax Christi. Non sæculi, quam nobis reliquit: qui pro omnibus mortuus est, & nos inimicos dilexit.

Exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in uno corpore. Non in facie fallaciter aridente, vel sermone doloso.

Et grati estote. Beneficiis scilicet Christi. In nonnullis exemplaribus habet, gratia estote: hoc est, nolite legi assimilari, quæ vicem reddit, sed gratiæ: quæ ignoscit etiam inimicis, & pro eis Dominum deprecatur.

Verbum Christi habiet in vobis abundanter. Hic ostenditur verbum Christi non sufficienter, sed abundanter etiam laicos habere debere: & docere se invicem, vel monere.

In omni sapientia docentes & commoneutes vobismetipsos. Ut sapienter & rationabiliter proferatur.

In psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus in gratia. Psalmis, ut David: hymnis, ut trium puerorum: canticis, ut Moysi, & cæterorum, quæ sunt spiritualia: & non carnalibus, vel turpibus cantilenis.

Cantantes in cordibus vestris Domino. Nusquam legimus aliquem sine voce cantasse. Unde necesse est hic, in corde, ex corde intelligi: scilicet, ut non solum ore, sed etiam corde cantemus: Confitebor, inquit, tibi Domine in toto corde meo.

Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi: gratias agentes Deo & patri per ipsum. Sive docetis, sive operamini, nihil ad vestram, sed omnia ad Domini gloriam faciatis: Deo gratias referentes, qui filium suum ad hæc docenda destinare dignatus est: sive, per actus vestros Deo gratiæ referantur.

Mulieres subdite estote viris vestris, sicut oportet, in Domino. Secundum legem, in his quæ conveniunt Domino.

Viri diligite uxores vestras, & nolite amari esse ad illas. Filii obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in Domino. Nunquam rem naturalem hortaretur, nisi continentes esse cœpissent, sicut ad Ephesos plenius notatum est.

Patres nolite ad indignationem provocare filios vestros: ut non pusillo animo fiant. Ne exasperati iracundi fiant, qui exemplo vestro, patientiam discere debuissent.

Servi obedite per omnia dominis carnalibus. Qui carnis solam dominationem exercent.

Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes. Non ad hoc tantum, ut hominibus videamini carnalibus laborantes.

Sed in simplicitate cordis timentes Dominum. Qui ubique semper videt, & custodit omne quod factum est.

Quodcumque facitis, ex animo operamini sicut Domino, & non hominibus. Non necessitate conditionis, sed religionis facite voluntate: ut per opera vestra Domino gratiæ referantur, cūm ex tempore credulitatis talia viderint proficisci.

Y y y